

Porevizijsko poročilo

Popravljalni ukrepi pri reviziji
Izvajanje gospodarske javne službe
sistemskega operaterja prenosnega omrežja

Poslanstvo

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih odkritjih revizij poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi porabniki javnih sredstev izboljšajo svoje finančno poslovanje.

Porevizijsko poročilo

Popravljalni ukrepi pri reviziji
Izvajanje gospodarske javne službe
sistemskega operaterja prenosnega omrežja

1. UVOD

V revizijskem poročilu Izvajanje gospodarske javne službe sistemskega operaterja prenosnega omrežja¹ (v nadaljevanju: revizijsko poročilo) je Računsko sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju: računsko sodišče) izreklo mnenji, da

- Javna agencija Republike Slovenije za energijo (v nadaljevanju: Agencija za energijo) v obdobju od leta 2004 do konca leta 2008 ni v zadostni meri učinkovito regulirala izvajanja gospodarske javne službe dejavnosti sistemskega operaterja prenosnega omrežja (v nadaljevanju: GJS SOPO) in
- družba Elektro - Slovenija, d. o. o., Ljubljana (v nadaljevanju: ELES) v obdobju od leta 2004 do konca leta 2008 ni smotrno izvajala GJS SOPO.

Ker razkrite nesmotrnosti niso bile odpravljene med revizijo, smo v revizijskem poročilu podali zahtevi za predložitev odzivnega poročila.

Agencija za energijo je v predpisanem roku 90 dni računskemu sodišču predložila odzivno poročilo². V odzivnem poročilu, ki ga je s podpisom in pečatom potrdila odgovorna oseba Irena Praček, direktorica, so predstavljeni popravljalni ukrepi.

ELES je v predpisanem roku 90 dni računskemu sodišču predložila odzivno poročilo³. V odzivnem poročilu, ki ga je s podpisom in pečatom potrdila odgovorna oseba Vitoslav Türk, direktor, so predstavljeni popravljalni ukrepi.

V porevizijskem postopku smo pregledali odzivni poročili ter preizkusili verodostojnost in zadovoljivost izkazanih popravljalnih ukrepov.

V tem poročilu:

- predstavljamo nesmotrnosti, ki so bile razkrite v revizijskem poročilu in so zahtevale ukrepanje,
- povzemamo popravljalne ukrepe in
- izrekamo mnenje o zadovoljivosti popravljalnih ukrepov.

---

¹ Št. 1206-7/2008/91 z dne 5. 12. 2012.

² Dopis št. 111-1/2012-19/412 z dne 5. 3. 2013.

³ Dopis z dne 4. 3. 2013 in dopolnitev z dne 6. 3. 2013.

2. NESMOTRNOSTI IN POPRAVLJALNI UKREPI

2.1 Agencija za energijo

2.1.1 Opredelitev cene GJS SOPO

2.1.1.1 Opis nesmotnosti

Agencija za energijo je v drugem poglavju metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine opredelila metodo obračunavanja omrežnine, posamezne tarifne postavke omrežnine in način obračunavanja omrežnine, ni pa jasno in pregledno določila cene GJS SOPO za dostop do prenosnega omrežja in cene gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (v nadaljevanju: GJS SODO) za dostop do distribucijskega omrežja oziroma strukture tarifnih postavk omrežnine, ki sestavljajo posamezno ceno gospodarske javne službe, ter načina in postopkov za njuno oblikovanje in zaračunavanje odjemalcem električne energije, kot to zahteva 59. člen Zakona o gospodarskih javnih službah. Tako ni jasno in pregledno določila strukture cene GJS SODO za dostop do distribucijskega omrežja ter načina oblikovanja in zaračunavanja cene GJS SOPO in GJS SODO končnim odjemalcem na distribucijskem omrežju (tj. v enotni ali ločeni ceni) ter finančnih razmerij med sistemskimi operaterji prenosnega omrežja (v nadaljevanju: SOPO) in sistemskimi operaterji oziroma dobavitelji na distribucijskem omrežju, glede na dejansko realizirano skupno ceno – omrežnino.

Iz določbe 69. člena v povezavi z določbo tretjega odstavka 77. člena metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine, ki opredeljujeta prihodke izvajalca GJS SODO in način izkazovanja njegove obveznosti do izvajalca GJS SOPO (tj. kot strošek v znesku prihodka od omrežnine za prenosno omrežje in omrežnine za sistemske storitve), sicer izhaja, da ceno GJS SOPO za dostop do prenosnega omrežja sestavljata tarifni postavki omrežnine za prenosno omrežje in omrežnine za sistemske storitve in da je sestavina cene GJS SODO za dostop do distribucijskega omrežja (oziroma njen stroškovni element poleg tarifne postavke omrežnine za distribucijsko omrežje) in ne ločena cena, ki bi jo bilo treba prikazovati na računu odjemalcem na distribucijskem omrežju.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo spremeni in dopolni veljavno metodologijo za obračunavanje in določitev omrežnine z jasno opredelitvijo cene GJS SOPO oziroma uporabnikov prenosnega omrežja in načina zaračunavanja cene GJS SOPO končnim odjemalcem električne energije.

2.1.1.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je v izdanem Aktu o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologiji za obračunavanje omrežnine⁴ (v nadaljevanju: metodologija) in v praksi zasledovala ureditev, po kateri je odjemalec (in plačnik) storitev GJS SOPO vsak uporabnik omrežja, ki kupuje oziroma odjema energijo iz omrežja za lastno končno rabo⁵ (tj. končni odjemalec po 42. točki 4. člena Energetskega zakona), ne glede na to, na katerem napetostnem nivoju dostopa do omrežja. Takšna ureditev je razvidna predvsem v prvem odstavku 6. člena, prvem odstavku 78. člena, 91., 93. in 95. členu metodologije.

Agencija za energijo je izdelala tudi spremembe in dopolnitve posameznih členov veljavne metodologije, da bo še bolj jasno opredelila, kdo je odjemalec in plačnik storitev GJS SOPO ter podrobneje opredelila cene storitev GJS SOPO. V osnutku Akta o spremembah in dopolnitvah Akta o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologiji za obračunavanje omrežnine (v nadaljevanju: osnutek sprememb metodologije za določitev omrežnine), ki ga je 5. 3. 2013 posredovala v javno obravnavo, je spremenila/dopolnila 6., 117. in 118. člen ter dopolnila prehodne določbe metodologije. Tako se bosta od 1. 1. 2014 tarifi/ceni GJS SOPO (omrežnina za prenosno omrežje in omrežnina za sistemske storitve) na računu končnim odjemalcem obračunavali ločeno od cene GJS SODO (ali omrežnine za distribucijsko omrežje), in sicer v imenu in za račun sistemskega operaterja prenosnega omrežja.

Agencija za energijo je nadalje navedla, da je na podlagi vmesnih ugotovitev računskega sodišča v tem revizijskem postopku na ministrstvo, pristojno za energijo, naslovila predlog dopolnitev oziroma sprememb Energetskega zakona tako, da bo pregledneje dopolnjena zakonska ureditev obračunavanja omrežnine (t. i. predlog sistemske ureditve tega vprašanja). Agencija za energijo je v svojem predlogu med drugim v novem 27.r členu zakona določila posamezne vrste omrežnin⁶, ki jih morajo plačati vsi uporabniki omrežja, ki prevzemajo elektriko iz omrežja, uporabniki, ki uporabljajo omrežje za oddajanje elektrike v omrežje, pa le, če agencija sprejme splošni akt, s katerim uvede obračunavanje omrežnine tudi za to kategorijo uporabnikov omrežja ter določila, da se omrežnina za uporabnike sistema, ki oddajajo elektriko v omrežje, lahko uvede, če tako odloči agencija potem, ko na podlagi predhodnih analiz ugotovi, kakšen vpliv bi imela uvedba omrežnine na delovanje trga z električno energijo in na doseganje okoljskih ciljev zmanjševanja emisij toplogrednih plinov. Poleg tega je v 27.r členu določila, da se ta ukrep agencije lahko nanaša na vse ali nekatere uporabnike omrežja, ki oddajajo elektriko v omrežje z upoštevanjem skupnih značilnosti proizvodnje elektrike, in se sme uporabiti za posamezno vrsto omrežnine, več omrežnin ali za vse omrežnine iz 27.s, 27.š, 27.t, 27.u in 27.v člena tega zakona.

Ministrstvo, pristojno za energijo, je pobudo agencije upoštevalo v objavljenem Predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Energetskega zakona – EZ-F (v nadaljevanju: novela EZ-F) dne 15. 10. 2012 in 30. 1. 2013. Agencija za energijo bo po sprejetju predlaganih sprememb Energetskega zakona uskladila

---

⁴ Akt o metodologiji za določitev omrežnine in kriterijih za ugotavljanje upravičenih stroškov za elektroenergetska omrežja in metodologiji za obračunavanje omrežnine (Uradni list RS, št. 81/12).

⁵ Iz takšne ureditve logično sledi, da sistemski operater distribucijskega omrežja ni odjemalec storitev GJS SOPO.

⁶ To so: omrežnina za prenosno omrežje, omrežnina za distribucijsko omrežje, omrežnina za sistemske storitve, omrežnina za priključno moč in omrežnina za prekomerno prevzeto jalovo energijo.

splošni akt o obračunavanju omrežnine tako, da bo vključeval vsa prej navedena zakonska določila za obračun omrežnine in da bo jasno opredelil obveznosti posameznih uporabnikov omrežja.

2.1.1.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Čeprav je Agencija za energijo v osnutku sprememb metodologije za določitev omrežnine ceno GJS SOPO ustrezno opredelila in razmejila od cene GJS SODO, opozarjamo na neustrezno (nedoločno) opredelitev omrežnine v predlagani določbi 27.r člena Energetskega zakona (v predlogu novele EZ-F), ki Agenciji za energijo prepušča odločitev o uvedbi plačila (omrežnine) za uporabnike, ki oddajajo električno energijo v omrežje, s podzakonskim predpisom (splošnim aktom agencije). Plačljivo obveznost uporabnikov mora namreč uvesti zakon in ne podzakonski predpis.

2.1.2 Omrežnina za posebno sistemsko storitev

2.1.2.1 Opis nesmotnosti

Agencija za energijo je v 14. členu metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine določila omrežnino za posebno sistemsko storitev zagotavljanja čezmerno prevzete jalove energije, ki jo sistemski operater ugotavlja pri uporabniku omrežja na podlagi mesečno izmerjenih količin⁷. Med drugim 14. člen določa, da proizvajalec, priključen na distribucijsko omrežje, plačuje čezmerno prevzeto jalovo energijo na podlagi proizvedene delovne energije in porabljene jalove energije ter da sistemski operater prenosnega omrežja ugotavlja čezmerno prevzeto jalovo energijo za sistema operaterja distribucijskega omrežja na podlagi urnih meritev na posameznem prevzemno-predajnem mestu.

Agencija za energijo je v 9. in 14. členu metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine brez podlage v Energetskem zakonu določila obveznost plačila za povzročanje energetskega neravnotežja oziroma slabšanja napetostnih razmer v omrežju za vse uporabnike, ki se jim jalova energija meri.

Da zaračunavanje omrežnine za posebno sistemsko storitev nima pravne podlage v Energetskem zakonu, je potrdilo Ustavno sodišče Republike Slovenije v odločbi št. U-I-257/09-22 z dne 14. 4. 2011.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo spremeni in dopolni metodologijo tako, da bo do nove zakonske ureditve sistema oblikovanja cen sistema operaterja odpravila plačevanje omrežnine za posebno sistemsko storitev.

2.1.2.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je v skladu z ugotovitvami računskega sodišča v postopku uveljavitve regulativnih pogojev za obdobje od začetka leta 2013 do konca leta 2015 popravila ugotovljeno nepravilnost v metodologiji (Uradni list RS, št. 81/12), ki je bila objavljena 29. 10. 2012. Ureditev plačevanja čezmerno prevzete jalove energije iz omrežja se v tem aktu ne obravnava več kot omrežnina za posebno sistemsko storitev, temveč sistemski operater na podlagi 109. člena metodologije

---

⁷ V kilovar urah (kvarh).

ugotavlja čezmerno prevzeto jalovo energijo in jo obračunava kot del omrežnine za prenosno oziroma distribucijsko omrežje. Sistemski operater tako skladno z določili 94. člena metodologije obračunava omrežnino na podlagi treh obračunskih elementov: obračunska moč, prevzeta električna (delovna) energija in čezmerno prevzeta jalova energija in pri tem upošteva vrednosti tarifnih postavk, ki jih agencija za posameznega sistemskega operaterja določi z odločbo.

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu tudi navedla, da je ministrstvo, pristojno za energijo, upoštevalo predlog agencije o uvedbi omrežnine za prekomerno (ali čezmerno) prevzeto jalovo energijo in obveznost tega plačila vključilo v predlog novele EZ-F.

2.1.2.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Čeprav je Agencija za energijo v metodologiji odpravila omrežnino za posebno sistemske storitev (ali plačilo uporabnikov za prekomerno prevzeto jalovo energijo) in predlagala vzpostavitev temeljnega pravnega okvira za oblikovanje in določanje cen GJS SOPO in GJS SODO z novelo EZ-F (ki bo med drugim uvedla tudi omrežnino za prekomerno prevzeto jalovo energijo), opozarjamo, da je z uvedenim novim obračunskim elementom⁸ omrežnine za prenosno omrežje in omrežnine za distribucijsko omrežje brez podlage v Energetskem zakonu⁹ ohranila plačilo za prekomerno prevzeto jalovo energijo ali plačilo odjemalcev električne energije za povzročanje energetskega neravnotežja, dokler ne bo sprejeta novela EZ-F.

2.1.3 Kriteriji in merila za diferenciranje tarif omrežnine za prenosno omrežje

2.1.3.1 Opis nesmotnosti

Po 3., 20. in 21. členu metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine je sistemski operater pri obračunu omrežnine upošteval uvrstitev končnega odjemalca v odjemno skupino, ločeno za vsako prevzemno-predajno mesto. V odjemno skupino ga je uvrstil glede na napetostni nivo¹⁰ prevzemno-predajnega mesta, način priključitve¹¹ in vrsto odjema (število obratovalnih ur). Sistemski operater je končnega odjemalca, ki se mu je moč odjema merila¹², uvrstil v odjemno skupino enkrat na leto na podlagi letnih obratovalnih ur in mu določil letne obratovalne ure kot razmerje (količnik) med količino izmerjene in prenesene električne energije v obdobju enega leta ter med največjo izmerjeno močjo odjema. Novim končnim odjemalcem, ki se priključijo na omrežje, pa je letne obratovalne ure določil na podlagi pogodbenih vrednosti na letni ravni.

---

⁸ T. i. tarifno postavko za plačilo čezmerno prevzete jalove energije (v kilovar urah).

⁹ Uradni list RS, št. 79/99 (8/00-popr.), 51/04, 118/06 (9/07-popr.), 70/08, 22/10, 10/12.

¹⁰ Visoka napetost (VS), srednja napetost (SN) ali nizka napetost (NN).

¹¹ Ta kriterij določa dva načina priključitve: zbiralke RTP ali TP (kabel prenosnega omrežja, priklopljen na zbiralke RTP ali TP odjemalca) in izvod (priključni kabel odjemalca na prenosno omrežje).

¹² Odjemna moč se ne meri končnim odjemalcem na nizkonapetostnem nivoju do 41 kilovatov (gospodinjiski odjemalci) ali do 132 kilovatov (ostali odjem).

V obdobju, na katero se nanaša revizija, Agencija za energijo v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine ni določila kriterijev (tj. posameznih odjemnih skupin po vrsti odjema glede na število obratovalnih ur) in meril za določanje diferenciranih cen/tarif po odjemnih skupinah za obračunsko moč in preneseno oziroma prevzeto električno energijo (ali razmerij med tarifami posameznih odjemnih skupin). V obdobju od leta 2004 do konca leta 2008 je veljavne odjemne skupine in razmerja med posameznimi tarifami določala s sklepom o določitvi tarifnih postavk omrežnine iz 9. člena metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo v metodologiji določi kriterije in merila za oceno stroškov, ki jih posamezna odjemna skupina povzroča sistemskemu operaterju, ter merila ali razmerja med tarifami posameznih odjemnih skupin za diferencirano določanje tarif za obračunsko moč in prevzeto električno energijo in pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se ta merila ali razmerja lahko spremenijo.

2.1.3.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da metoda za izračun tarifnih postavk omrežnine izhaja iz obsežnih raziskav, ki so bile izvedene pred uveljavitvijo elektroenergetskega trga leta 2001 v Sloveniji, kasneje pa so se glede na izkušnje in nova spoznanja dopolnjevale. Kot najprimernejša metoda za izračun tarifnih postavk omrežnine se je izkazala netrantsakcijska metoda poštna znamke, ki je primerna za tržne modele in je sedaj uvedena v večini držav Evropske unije. Izračun tarif temelji na bruto principu razdelitve stroškov po napetostnih nivojih. Agencija za energijo v času vsakokratne priprave novega regulativnega okvira preveri stanje veljavnega modela obračunavanja omrežnine in pred uveljavitvijo novega regulativnega okvira predlaga morebitne spremembe. Pri tem zasleduje ekonomsko učinkovite mehanizme obračunavanja omrežnih storitev s podporo učinkovite uporabe omrežja, obratovanja in investiranja v omrežje z dolgoročno minimalnimi stroški.

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da s tarifno politiko (z določitvijo razmerij med stroški za moč in stroški za energijo) uravnava učinkovito uporabo omrežja. Prednost višjih tarifnih postavk za moč predstavlja spodbujanje odjemalcev k nižanju konice sistema in stabilnejši prihodek operaterju, z določitvijo tarifnih postavk za odjem električne energije pa omogoča možnost obračuna glede na porabo električne energije. Razmerja med tarifnimi postavkami omrežnine za prenosno oziroma distribucijsko omrežje pa za posamezno odjemno skupino določa glede na nabavno vrednost naprav po napetostnih nivojih in načrtovani odjem električne energije. Agencija za energijo je z namenom zagotavljanja večje preglednosti v izdelanem osnutku sprememb metodologije za določitev omrežnine (ki ga je 5. 3. 2013 posredovala v javno obravnavo) med drugim spremenila in dopolnila 91. člen metodologije in dodala novi 91.a člen tako, da je opredelila kriterije in merila, ki določajo razmerja med tarifami posameznih odjemnih skupin, ločeno za diferencirano določanje tarif za obračunsko moč in prevzeto električno energijo.

2.1.3.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izvedeni popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

2.1.4 Način in postopek uvrščanja odjemalcev električne energije v odjemne skupine

2.1.4.1 Opis nesmotnosti

Agencija za energijo v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine ni določila postopka za uvrščanje končnih odjemalcev v odjemne skupine (to je kako in kdaj), saj v njej nista opredeljena rok in tudi ne akt za vsakoletno uvrstitev končnega odjemalca v odjemno skupino. V 21. členu metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine je določila le pogoje in način uvrstitve končnega odjemalca v skupino: odjem na zbiralkah razdelilne transformatorske postaje (v nadaljevanju: RTP) oziroma transformatorske postaje (v nadaljevanju: TP), in sicer tako, da sistemski operater uvrsti končnega odjemalca v ustrezno odjemno skupino na podlagi zahteve končnega odjemalca, in sicer naslednji mesec po prejemu zahteve.

V praksi sistemski operater uvrsti odjemalca v odjemno skupino z vsakoletno pogodbo o dostopu do prenosnega omrežja po uredbi o načinu izvajanja GJS SOPO, po kateri morajo upravičeni odjemalci skleniti pogodbo o dostopu do prenosnega omrežja najkasneje do 30. 11. tekočega leta za prihodnje leto in v kateri se po mesecih določi predvideni odjem električne energije.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo v metodologiji opredeli postopek in način uvrščanja odjemalcev električne energije v odjemne skupine (vsebina zahteve in rok za predložitev zahteve izvajalcu dejavnosti sistemskega operaterja, naziv in vsebina akta o uvrstitvi v odjemno skupino ter rok za njegovo izdajo).

2.1.4.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je metodologijo za obračunavanje in določitev omrežnine dopolnila z novo določbo, po kateri morajo sistemski operaterji tiste odjemalce, ki se jim moč odjema meri, obvestiti o izmerjenih letnih obratovalnih urah in o uvrstitvi v odjemno skupino iz metodologije. V osnutku sprememb metodologije za določitev omrežnine, ki ga je 5. 3. 2013 posredovala v javno obravnavo, je spremenila besedilo 98. člena tako, da bo moral sistemski operater končnega odjemalca, ki se mu odjemna moč meri, pisno obvestiti o ugotovljenih letnih obratovalnih urah preteklega leta ter o njegovi uvrstitvi v eno od odjemnih skupin, in sicer najkasneje v roku 15 dni po zaključku koledarskega leta. Poleg tega bo lahko odjemalec pri sistemskem operaterju na podlagi utemeljenih dokazov vložil predlog razvrstitve v odjemno skupino glede na pričakovane letne obratovalne ure, pri čemer bo sistemski operater po preteku koledarskega leta na podlagi obračunskih podatkov preveril dosežene letne obratovalne ure in izvedel poračun omrežnin ob prvem naslednjem obračunu omrežnine.

2.1.4.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izkazani popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

2.1.5 Določene odjemne skupine končnih odjemalcev električne energije glede na način priključitve na omrežje

2.1.5.1 Opis nesmotnosti

Agencija za energijo je v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine glede na akt o določitvi omrežnine določila dodaten kriterij za določitev odjemne skupine: način priključitve (v 20. in 21. členu). S sklepom o določitvi omrežnine z dne 27. 12. 2005¹³ je na podlagi uveljavljenega novega kriterija (način priključitve) določila nove odjemne skupine odjemalcev, in sicer dve na srednje- in dve na nizkonapetostnem nivoju, ter nova razmerja med tarifami za moč in preneseno energijo odjemnih skupin med napetostnimi nivoji.

Agencija za energijo je med izvajanjem revizije navedla, da je uvedla nove odjemne skupine (priključitev v zbiralke RTP oziroma TP) na podlagi študije (Dopolnitev metode obračunavanja omrežnine z novimi odjemnimi skupinami) Elektroinštituta Milan Vidmar, Ljubljana in odločitve, da je treba zaradi stroškovnih principov uvesti nove odjemne skupine.

Agencija za energijo za uveljavitev dodatnega kriterija (način priključitve) za določitev odjemnih skupin v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine ni imela podlage v četrti alineji 4. člena Energetskega zakona. Po Energetskem zakonu je cena za uporabo omrežij cena dostopa do omrežij, ki odraža stroške uporabe omrežij glede na moč in količino odjema, torej ni odvisna od načina priključitve naprave odjemalca, ki ga določa izvajalec GJS SOPO v soglasju za priključitev na omrežje. Način priključitve tudi nima neposrednega vpliva na predvideno moč odjema in količino prenesene energije, temveč predvsem na investicijsko vrednost priključitve na omrežje za odjemalca.

Da način priključitve kot kriterij za določitev novih odjemnih skupin v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine nima podlage v Energetskem zakonu, izhaja tudi iz odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-257/09-22 z dne 14. 4. 2011, v kateri je Ustavno sodišče Republike Slovenije presodilo, da je cena za uporabo omrežij cena, ki jo odjemalec plača za dostop do omrežja glede na moč in količino odjema, kar pomeni, da je odjemalcu ni mogoče zaračunati kot enkratno ceno za priključitev na omrežje niti kot mesečno ceno priključitve, ki bi odražala stroške upravljanja omrežja glede na način priključitve oziroma lastnost priključene naprave na omrežje.

Agencija za energijo je na podlagi uveljavljenega dodatnega kriterija za določitev odjemne skupine (način priključitve) v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine določila diskriminatorne tarife med istovrstnimi odjemalci glede na število obratovalnih ur na srednji in nizki napetosti, saj so istovrstni odjemalci na srednji in nizki napetosti za enako odjemno moč in količino prenesene energije plačevali različne tarife omrežnine za prenosno omrežje.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo v metodologiji do nove zakonske ureditve sistema oblikovanja cen storitev systemskega operaterja odpravi kriterij način priključitve za določanje odjemnih skupin in uvrščanje končnih odjemalcev v odjemne skupine.

---

¹³ Uradni list RS, št. 121/05.

2.1.5.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je bil kriterij način priključitve vključen v metodologijo zaradi vzpostavitve takšnih odjemnih skupin, ki bodo na najboljši možni (in s tem najbolj pravičen) način odražale obseg uporabe omrežja odjemalcev. Poleg tega je navedla, da pri določanju tarif oziroma cene za uporabo omrežja upošteva vsa strokovna dognanja glede različnih kriterijev (elementov), ki odražajo obremenjevanje omrežja različnih skupin odjemalcev, ter da je pri določanju odjemnih skupin upravičeno upoštevala tudi kriterij način priključitve, kar je s strokovno-tehničnega vidika podrobneje razložila.

Agencija za energijo je navedla, da je pri postopku določitve tarifnih postavk in uvrstitev odjemalcev v odjemne skupine skupaj s strokovno javnostjo upoštevala določila 24. člena Direktive 2003/54/ES tako, da so objavljene tarife objektivne in nepristranske med odjemalci sistema. Pri tem je izhajala iz kriterijev, ki zasledujejo ekonomsko učinkovite mehanizme obračunavanja omrežnih storitev s podporo učinkovite uporabe omrežja, obratovanja in investiranja v omrežje z dolgoročno minimalnimi stroški. Ob uvedbi omrežninskih tarif so bila upoštevana naslednja dejstva:

- izvedljivost in uporabnost v slovenskem prostoru,
- nepristranskost in enakost med odjemalci omrežja,
- učinkovitost izkoriščanja obstoječega omrežja in obratovanja ter
- spodbujanje učinkovitega investiranja v ojačitve omrežja.

V letu 2006 je z novim regulativnim okvirom, ki je bil tudi v javni obravnavi, uvedla novi, izboljšani način obračunavanja in tako pomembno prispevala k izpolnjevanju ciljev. Ukinitve večjega števila sezon znotraj obračunskega leta ter uvedba novih podskupin znotraj napetostnega nivoja SN in NN – zbiralke SN in zbiralke NN – je na številne odjemalce, ki so se s svojimi priključnimi vodi vključevali na zbiralke SN oziroma NN, vplivala z znižanjem omrežnine za tiste stroške omrežja, ki ga ti odjemalci dejansko niso uporabljali.

Agencija za energijo je navedla tudi, da očitani kriterij način priključitve tako ne spreminja postopka uvrščanja odjemalcev v odjemne skupine po Splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije¹⁴ (v nadaljevanju: SPDO), temveč se dodatno uporablja kot razvrščanje znotraj odjemnih skupin, določenih v SPDO. Z ukinitvijo uvrstitve v tarifno skupino način priključitve bi se metoda obračuna omrežnine za tovrstne odjemalce oddaljila od kriterija obsega rabe omrežja in bi predstavljala diskriminacijo za odjemalce, ki so z lastnimi vodi priključeni na zbiralke RTP oziroma TP. Glede na navedeno Agencija za energijo meni, da bi opustitev kriterija način priključitve povzročila ravno nasprotno posledico od tiste, ki jo v revizijskem poročilu predstavlja računsko sodišče: neenake skupine odjemalcev bi bile (neupravičeno) obremenjene z isto višino omrežnine, kar pomeni, da bi ena skupina odjemalcev (z načinom priključitve preko SN oziroma NN zbiralk) plačevala na enoto uporabljenega omrežja višjo ceno kot drugi odjemalci istega napetostnega nivoja. Tako bi ukrep za

---

¹⁴ Uradni list RS, št. 126/07 in 37/11.

določeno število odjemalcev, uvrščenih v skupino zbiralke SN oziroma NN, predstavljal povišanje omrežnine in poslabšanje ekonomskih razmer določenim industrijskim odjemalcem¹⁵.

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je v noveli EZ-F (v tretjem odstavku 27.r člena) predlagala, da Agencija za energijo predpiše kategorije uporabnikov omrežja in medsebojna razmerja njihovih tarifnih postavk tako, da odražajo stroške, ki jih povzročajo pri uporabi omrežja električne energije. V osnutku sprememb metodologije za določitev omrežnine pa je spremenila besedilo 95. člena metodologije tako, da se glasi:

"Sistemskega operaterja obračuna omrežnino končnemu odjemalcu glede na režim obratovanja (obratovalne ure) oziroma vrsto odjema, mesto (način) priključitve in napetostno odjemno skupino:

1. VN (visoka napetost) nazivne napetosti 400, 220 in 110 kilovoltov,
2. SN na zbiralki SN v RTP VN/SN,
3. SN (srednja napetost) nazivne napetosti 35, 20, 10 kilovoltov,
4. NN na zbiralki NN v TP SN/NN,
5. NN (nizka napetost) nazivne napetosti 400/230 voltov."

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da sta vmesni odjemni skupini (v 2. in 4. točki 95. člena osnutka sprememb metodologije za določitev omrežnine) uvedeni zaradi zagotovitve nediskriminatornosti med odjemalci ter optimalnega izkoriščanja naprav elektroenergetskega sistema. Odjemalcem na SN zbiralki SN v RTP niso pripisani stroški SN vodov, ampak le stroški nivoja VN in transformacije iz VN/SN, analogno odjemalcem na NN zbiralki NN v TP niso pripisani stroški NN omrežja, ampak le stroški nivojev VN, SN in transformacije SN/NN. Zaradi tega je Agencija za energijo pozvala izvajalca GJS SODO¹⁶, da dopolni SPDO tako, da se bo v 9. členu razširil nabor skupin končnih odjemalcev za dve vmesni skupini odjemalcev (iz 2. in 4. točke 95. člena osnutka sprememb metodologije za določitev omrežnine).

2.1.5.3 Ocena popravljanih ukrepov

Izvedeni popravljani ukrep ocenjujemo kot *delno zadovoljiv*.

Agencija za energijo s spremembami in dopolnitvami metodologije za oblikovanje in določanje omrežnine ni zagotovila odprave kriterija način priključitve za določanje odjemnih skupin in uvrščanje končnih odjemalcev v odjemne skupine (oziroma diferenciranje plačil omrežnine za prenosno omrežje in omrežnine za distribucijsko omrežje), ki nima ustrezne podlage v zakonu niti v podzakonskem predpisu sistemskega operaterja distribucijskega omrežja (SPDO). Čeprav Energetski zakon še ni vzpostavil temeljnega pravnega okvira za oblikovanje in določanje cen storitev sistemskega operaterja oziroma kriterijev za diferenciranje cen storitev GJS SOPO (in GJS SODO) in različnih izbirnih načinov priključitve odjemalcev električne energije, je Agencija za energijo v osnutku sprememb metodologije za

¹⁵ Te spremembe bodo imele naslednje negativne posledice: na podlagi zadnjih dosegljivih podatkov ocenjujemo, da bi se več kot 500 industrijskim odjemalcem (od tega 13, priključenim na SN zbiralke, in 494, priključenim na NN zbiralke), ki porabijo skoraj 12 odstotkov vse porabljene energije, zvišal strošek omrežnine (pri odjemalcih na SN za 240 odstotkov in pri odjemalcih na NN za 167 odstotkov).

¹⁶ Z dopisom št. 111-1/2012-18/412 z dne 4. 3. 2013.

določitev omrežnine s spremembo 95. člena metodologije vzpostavila pravni okvir v podzakonskem predpisu tako, da je opredelila vmesni odjemni skupini (na NN in SN nivoju) ter izvajalca GJS SODO pozvala, da na enak način spremeni skupine končnih odjemalcev v splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja.

2.1.6 Kriteriji in merila za ugotavljanje in določanje pomembnega/bistvenega odstopanja od regulativnega okvira

2.1.6.1 Opis nesmotnosti

Agencija za energijo v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine ni opredelila izraza "bistvene spremembe v poslovanju systemskega operaterja" in ni določila načina (kriteriji, merila) in postopkov za systemsko in neodvisno reguliranje tarif omrežnine za prenosno omrežje in omrežnine za systemske storitve zaradi ugotovljenega bistvenega odstopanja od določenega regulativnega okvira, da bi zagotovila predvidljive razmere za delovanje systemskih operaterjev znotraj regulativnega obdobja, kar je eden izmed ciljev ekonomske regulacije omrežnine v 4. členu metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine. Tako je arbitrarno presojala o tem, ali so v poslovanju izvajalca GJS SOPO nastale bistvene spremembe, katere tarife omrežnine bo spremenila (ali za omrežnino za prenosno omrežje in/ali za omrežnino za systemske storitve) in za kolikšno vrednost.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo v metodologiji opredeli kriterije in merila za ugotavljanje in določanje pomembnega/bistvenega odstopanja od regulativnega okvira znotraj regulativnega obdobja ter odločanje o spremembi tarif omrežnine za prenosno omrežje in/ali o spremembi tarife omrežnine za systemske storitve v naslednjem regulativnem letu.

2.1.6.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je v osnutku sprememb metodologije za določitev omrežnine, ki ga je 5. 3. 2013 posredovala v javno obravnavo, spremenila in dopolnila besedilo 88. člena veljavne metodologije tako, da je bistvene spremembe pri poslovanju systemskega operaterja opredelila kot spremembe količinske porabe električne energije glede na načrtovano porabo v obsegu, ki za več kot 10 odstotkov vpliva na načrtovano omrežnino za prenosno omrežje ali omrežnino za distribucijsko omrežje ali omrežnino za systemske storitve.

2.1.6.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izvedeni popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

2.1.7 Povečanje regulativnega presežka prihodkov GJS SOPO v evidenci Agencije za energijo

2.1.7.1 Opis nesmotnosti

V reviziji smo ugotovili, da Agencija za energijo ni ustrezno dokumentirala in evidentirala odločitve o zmanjšanju regulativnega presežka prihodkov in odobreni porabi regulativnega presežka prihodkov iz obdobja od leta 2004 do leta 2005 v vrednosti 20.447.338 evrov, ki ga je prikazala v regulativnem okviru

za obdobje 2006–2008 kot finančni vir za pokritje načrtovanih upravičenih stroškov GJS SOPO v letu 2006. Izvajalki GJS SOPO (ELES) je tako za leto 2006 dejansko priznala za 20.447.338 evrov več upravičenih stroškov (oziroma prihodkov), kot jih je realizirala, s čimer ji je v enaki vrednosti odobrila dodaten donos na sredstva, kar je v nasprotju z opredeljenim načinom ugotavljanja upravičenih stroškov GJS SOPO in regulativnega presežka prihodkov v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine, ki možnosti dodatnega donosa na sredstva ne določa.

Poleg tega Agencija za energijo za leto 2007 ni ustrezno ugotovila presežka/primanjkljaja prihodkov za leto 2007 oziroma presežka prihodkov od uporabe čezmejne prenosne zmogljivosti (v nadaljevanju: ČPZ), ker v izračunu ni upoštevala vseh realiziranih prihodkov od prezasedenosti v vrednosti 25.203.620 evrov in opredeljenega načina za ugotavljanje upravičenega prihodka (oziroma regulativnega presežka prihodkov), ki izhaja predvsem iz 38. in 40. člena metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine. Tudi po 73. členu metodologije za obračunavanje in določitev omrežnine so vsi prihodki systemskega operaterja namenjeni za izvajanje GJS SOPO (oziroma pokritju stroškov systemskih storitev), iz česar izhaja, da prihodki od prezasedenosti pokrivajo uresničene stroške GJS SOPO oziroma vplivajo na višino ugotovljenega dobička oziroma donosa na sredstva ali pa predstavljajo t. i. regulativni presežek prihodkov. Agencija za energijo se je v nasprotju z opredeljenim načinom reguliranja omrežnine in brez opredeljenega mehanizma investicijskih spodbud v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine odločila, da bo izvajalki GJS SOPO (ELES) iz prihodkov od prezasedenosti - ki jih določa Uredba (ES) št. 1228/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. 6. 2003 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije (UL EU, št. L 176 z dne 15. 7. 2003), ki jo je spremenil Sklep Komisije št. 2006/770/ES z dne 9. 11. 2006 o spremembi Priloge k Uredbi (ES) št. 1228/2003 (UL EU, št. L 312 z dne 11. 11. 2006, - zagotovila dodatna sredstva za razvoj omrežja in tako spodbujala investicijska vlaganja v prenosne zmogljivosti čezmejnih povezovalnih vodov.

Ocenili smo, da Agencija za energijo v obdobju od leta 2004 do konca leta 2008 ni zadovoljivo regulirala tarif omrežnine in ni v zadostni meri spodbujala stroškovne učinkovitosti izvajalke GJS SOPO (ELES), saj ni ustrezno, jasno in pregledno ugotavljala regulativnega presežka prihodkov GJS SOPO ter določala tarif omrežnine. Izvajalki GJS SOPO (ELES) je poleg pokritja vseh uresničenih stroškov zagotovila dodatni finančni vir za pokritje investicijskih stroškov ali dejanski presežek prihodkov v vrednosti 20.876.175 evrov (dodaten donos na sredstva), namesto da bi regulativne presežke prihodkov v skupni vrednosti 41.858.675 evrov v skladu z metodo zamejene cene uporabila za omejitev rasti tarif omrežnine v letih 2007–2009 in tako od izvajalke GJS SOPO zahtevala stroškovno učinkovitost v poslovanju in skladen način financiranja investicijskih vlaganj z razvojnimi in letnimi načrti (to je tudi dolžniško financiranje investicij). Ker je izvajalki GJS SOPO (ELES) v nasprotju s cilji in načinom reguliranja omrežnine v metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine odobrila porabo regulativnega presežka prihodkov v skupni vrednosti 45.650.958 evrov, ni ustrezno (v vrednosti 41.858.675 evrov) omejila rasti tarif omrežnine za prenosno omrežje za leti 2007 in 2008 oziroma tarifo omrežnine za systemske storitve za leti 2008 in 2009, s čimer odjemalcem ni zagotovila primerne cene za dostop do prenosnega omrežja.

Računsko sodišče je zahtevalo, da Agencija za energijo predloži dokazila o povečanju regulativnega presežka prihodkov GJS SOPO v evidenci agencije za 45.650.958 evrov in sprejemu načrta aktivnosti, ki bo zagotovil upoštevanje te povečane vrednosti regulativnih presežkov prihodkov GJS SOPO v naslednjih postopkih določanja cen GJS SOPO.

2.1.7.2 Izkazani popravljalni ukrepi

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da za računsko sodišče ni sporno, da je agencija v letu 2006 izvedla poračun regulativnega obdobja od leta 2004 do leta 2005 in ugotovila presežek prihodkov v vrednosti 35.530.888 evrov ter je od tega upoštevala 20.447.338 evrov kot odbitno postavko pri določitvi upravičenih stroškov za leto 2006 v regulativnem okviru za obdobje 2006–2008. Sporno pa je, ali je agencija znesek 20.447.338 evrov upoštevala kot odbitno postavko od upravičenih stroškov (prihodkov) tudi pri poračunu za navedeno obdobje, zaradi česar je računsko sodišče za ta znesek zahtevalo povečanje regulativnega presežka prihodkov.

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je presežek 20.447.338 evrov upoštevala kot vir za pokrivanje stroškov tako pri načrtovanju regulativnega okvira kot pri ugotavljanju dejanskih stroškov in dejansko realiziranih virov za pokrivanje upravičenih stroškov GJS SOPO v letu 2006. Priložila je dokazila o upoštevanih in neupoštevanih prihodkih iz izkaza poslovnega izida leta 2006 v izračunu regulativnega presežka leta 2006 ter navedla, da je izračun regulativnega presežka leta 2006 izvedla na podlagi podatkov, ki jih je ELES posredovala v tabelah Podatki iz izkaza poslovnega izida za obdobje januar–december in iz tabele Realizacija prihodkov iz uporabe prenosnega omrežja prodaje prednostnega dispečiranja, tranzita, prenosa in izravnave v letu 2006. V tabeli Rekapitulacija poračuna za leto 2006 je označila zaporedne številke prihodkov in stroškov, ki so bili upoštevani v izračunu regulativnega presežka leta 2006. V preglednici Rekapitulacija prihodkov iz izkaza poslovnega izida pa je prikazala upoštevanje oziroma neupoštevanje prihodkov iz izkaza poslovnega izida leta 2006 v izračunu presežka prihodkov za leto 2006. V izračunu presežka za leto 2006 je upoštevala prihodke v skupnem znesku 126.354.541 evrov, ni pa upoštevala prihodkov:

- od odprave rezervacij v znesku 14.310.109 evrov – agencija v izračunu presežka obdobja 2004–2005 ni upoštevala dodatnih stroškov, ki so nastali zaradi oblikovanja rezervacij v letu 2005, vendar pa je v izračunu presežka 2004–2005 upoštevala prihodke iz omrežnine v celoti (ni upoštevala, da so se z zmanjšanjem prihodkov za omrežnino oblikovale rezervacije);
- usredstvenih lastnih proizvodov v znesku 1.180.199 evrov, ker se upoštevajo pri izračunu nadzorovanih stroškov delovanja in vzdrževanja, kot je določeno v točki 2.1.1 Priloge 1 metodologije za obdobje 2006–2008;
- od prodaje odpadnega materiala, od najemnin, od prodaje revije Naš stik, vračila nadomestil za stavbno zemljišče v znesku 1.213.301 evro, ker skladno z drugim odstavkom 38. člena metodologije za obdobje 2006–2008 ne izvirajo iz regulirane dejavnosti, in
- iz prednostnega dispečiranja in institucij v znesku 43.803.548 evrov, ker skladno z drugim odstavkom 38. člena metodologije za obdobje 2006–2008 prav tako ne izvirajo iz regulirane dejavnosti.

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu prikazala, da je v izračunu upoštevala celotne prihodke in stroške iz izkaza poslovnega izida leta 2006, ki izvirajo iz regulirane dejavnosti, in tudi presežek iz obdobja 2004–2005.

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu navedla, da je skladno z zahtevo računskega sodišča povečala vrednost regulativnih presežkov prihodkov za 25.203.620 evrov, ki izhaja iz v letu 2007 odobrene porabe prihodkov od dodeljenih pravic za uporabo ČPZ na podlagi načrta porabe teh prihodkov za investicijske naložbe v omrežje. Navedena sredstva so bila po evidencah agencije uporabljena za financiranje energetskega transformatorja (prečni transformator), ki je bil aktiviran dne 31. 12. 2010.

Agencija za energijo je navedla, da je bila amortizacija prečnega transformatorja od prenosa te investicije v uporabo (od leta 2011) financirana s sredstvi od prezasedenosti oziroma pokrita z odpravo razmejitev dela prihodkov od prezasedenosti v skladu z metodologijo ter da se ta sredstva niso upoštevala v izračunu povprečne regulativne baze sredstev in da na ta sredstva ni priznala donosa. Zaradi tega je poleg povečanja presežka prihodkov v vrednosti 25.203.620 evrov sistemskemu operaterju (ELES) v upravičenih stroških za obdobje od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2015 priznala tudi reguliran donos na ta sredstva v vrednosti 4.814.206 evrov in pripadajočo amortizacijo v vrednosti 3.150.453 evrov oziroma zmanjšala presežek prihodkov v vrednosti 25.203.620 evrov skupaj za 7.964.659 evrov. Preostanek presežka nad upravičenimi stroški amortizacije in reguliranega donosa na sredstva (ki znaša 17.238.961 evrov) pa bo upoštevala v naslednjih postopkih določanja cen oziroma pri pripravi regulativnega okvira, ki se bo pričel s 1. 1. 2016, in sicer tako, da ga je porazdelila na dve regulativni obdobji po tri leta oziroma na šest let in bo tako letno kot vir za financiranje upravičenih stroškov upoštevala vrednost 2.873.160 evrov.

Agencija za energijo je 1. 3. 2013 sistemskega operaterja (ELES) obvestila o povečanju regulativnega presežka leta 2007 v evidencah Agencije za energijo in ELES pozvala, da navedeno uskladi v svojih evidencah.

2.1.7.3 Ocena popravljanih ukrepov

Izkazani popravljani ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

2.2 Izvajalec GJS SOPO (ELES)

2.2.1 Sprejem internega akta o stroških reprezentance

2.2.1.1 Opis nesmotnosti

ELES pri načrtovanju in porabi sredstev reprezentance ni ravnala učinkovito, saj ni določila načina in meril za načrtovanje upravičene višine stroškov reprezentance in za nadzorovanje upravičene porabe sredstev GJS SOPO. Poslovna darila v letu 2007 je nabavljala, ne da bi upoštevala predpisani postopek po Zakonu o javnih naročilih¹⁷, s čimer ni zagotovila transparentnega načina izbire dobavitelja in cen poslovnih daril. Ocenjujemo, da je neupravičeno porabila sredstva GJS SOPO za dane ugodnosti zaposlenim in članom nadzornega sveta najmanj v skupni vrednosti 42.111 evrov v letu 2007 in v skupni vrednosti 38.575 evrov v letu 2008.

Računsko sodišče je zahtevalo, da ELES sprejme interni akt o stroških reprezentance, v katerem naj opredeli namen in vsebino reprezentančnih stroškov ter kriterije in merila za načrtovanje vrednosti teh stroškov.

2.2.1.2 Izkazani popravljani ukrepi

ELES je v odzivnem poročilu navedla, da je pripravila osnutek organizacijskega predpisa št. OP K 5.5.4 Obvladovanje promocije in reprezentance (v nadaljevanju: osnutek internega akta o stroških

¹⁷ Uradni list RS, št. 128/06.

reprezentance), ki ga je tudi predložila, ter naj bi vanj vključila popravljani ukrep računskega sodišča. Poleg tega je navedla, da bo osnutek internega akta o stroških reprezentance obravnavan na prvi seji sistemov upravljanja v marcu leta 2013.

2.2.1.3 Ocena popravljanih ukrepov

Izvedeni popravljani ukrep je *delno zadovoljiv*.

ELES ni sprejela internega akta o stroških reprezentance, temveč je zagotovila, da bo v marcu 2013 sprejela osnutek internega akta o stroških reprezentance, v katerem je opredelila namen in vrsto (vsebinsko) reprezentančnih stroškov ter način njihovega določanja tako, da bodo merila za omejitev stroškov reprezentance predstavljala načrtovane vrednosti teh stroškov v letnem in triletnem načrtu družbe v skladu z usmeritvami vodstva družbe. Po osnutku internega akta o stroških reprezentance bo višino sredstev za reprezentanco določal skrbnik promocije in reprezentance na podlagi posredovanih potreb posamezne organizacijske enote in usmeritev vodstva družbe glede na pričakovane rezultate poslovanja v načrtovanem obdobju. ELES tako v osnutku internega akta o stroških reprezentance ni določila kriterijev in meril za načrtovanje stroškov reprezentance, da bi vnaprej omejila njihovo višino v načrtu družbe, temveč bo to še dalje v pristojnosti vodstva družbe.

2.2.2 Razmejitev prenosnega omrežja od naprav uporabnikov

2.2.2.1 Opis nesmotnosti

ELES je v načrt razvoja 2007–2018 in načrt razvoja 2009–2108 vključila gradnje in obnove objektov in naprav v lasti odjemalcev, proizvajalcev in distributerjev električne energije¹⁸, in sicer za okoli 26.000.000 evrov oziroma 60.000.000 evrov. To je utemeljila z navedbo, da je po Energetskem zakonu zadolžena za kakovostno, zanesljivo in varno obratovanje elektroenergetskega sistema, saj mora ustrezno nadzirati in koordinirati celotno 110-kilovoltno omrežje (daljnovode, RTP), in na podlagi 23.b člena Energetskega zakona tudi tisto, ki ni v lasti družbe. Vlaganja v omrežja drugih lastnikov je načrtovala, da bi zagotovila brezhibno in zanesljivo delovanje prenosnega omrežja, ker naj lastniki vanj ne bi vlagali dovolj sredstev.

Energetski zakon v 23.b členu določa, da mora SOPO, če ni lastnik prenosnega omrežja ali njegovega dela, na katerem izvaja javno službo, z vsakim lastnikom prenosnega omrežja ali njegovega dela skleniti pogodbo, s katero uredi vsa vprašanja uporabe tega omrežja za izvajanje nalog javne službe¹⁹. Sklenjeno pogodbo pa mora posredovati Agenciji za energijo. Enako določa uredba o načinu izvajanja GJS SOPO, ki poleg tega v 22. členu določa, da če ne pride do sklenitve pogodbe z lastnikom prenosnega omrežja v 60 dneh, potem ko je SOPO posredoval lastniku predlog za sklenitev pogodbe, prenosno omrežje pa je

---

¹⁸ 110-kilovoltno stikališče v Termoelektrarni Brestanica, 110-kilovoltno stikališče v Hidroelektrarni Moste, 110-kilovoltno stikališče v Hidroelektrarni Dravograd, RTP Lipa (110/35 kilovoltov), RTP Slovenska Bistrica (110/20 kilovoltov), priključne vode Hidroelektrarni na Savi (Blanca, Krško, Brežice, Mokrice), Črpalna hidroelektrarna Avče in 400-kilovoltno stikališče v Nuklearni elektrarni Krško.

¹⁹ V pogodbi se uredi obseg in namen uporabe omrežja, višino najemnine oziroma drugo plačilo sistemskemu operaterju, pogoje in način tekočega in investicijskega vzdrževanja omrežja in druga vprašanja, ki sistemskemu operaterju omogočajo, da učinkovito opravlja svoje naloge.

nujno za izvajanje GJS SOPO, sistemski operater predlaga Republiki Sloveniji kot razlastitvenemu upravičencu, da vloži predlog za razlastitev oziroma omejitev lastninske pravice na tem omrežju v skladu s prvim odstavkom 59. člena Energetskega zakona. Po 29. členu uredbe o načinu izvajanju GJS SOPO mora sistemski operater storiti vse, da sam izvede ukrepe, ki jih predvideva načrt razvoja prenosnega omrežja (gradnja novih delov omrežja, izboljšava ali nadomestitev delov obstoječega omrežja), ali da te ukrepe izvede lastnik omrežja, s katerim ima SOPO sklenjeno pogodbo o uporabi omrežja.

ELES za načrtovanje in izvajanje investicij v objekte in naprave v lasti odjemalcev, proizvajalcev in distributerjev električne energije ni imela jasne in določne podlage oziroma vnaprej določenih kriterijev in meril za določitev nujno potrebnih delov omrežja in energetskih naprav, ki jih potrebuje za izvajanje GJS SOPO. Tudi predpisi²⁰ prenosnega omrežja niso točno opredelili in razmejili od drugih omrežij po določenih kriterijih oziroma tehničnih značilnostih ali napetostnem nivoju. Tako je prenosno omrežje mogoče ločiti od drugih omrežij predvsem po lastništvu²¹, kar pomeni, da so lahko 110-kilovoltni objekti in naprave del prenosnega omrežja ali distribucijskega omrežja ali omrežja drugih uporabnikov. Prav tako v predpisih ni jasno in točno opredeljen *priključek na prenosno omrežje*²² oziroma tehnični pogoji, pravice in obveznosti uporabnikov pri priključevanju na prenosno omrežje. Zaradi tega ELES samostojno odloča o sofinanciranju priključnih objektov in naprav uporabnikov omrežja ter določa tehnične pogoje, pravice in obveznosti uporabnikov pri priključevanju na omrežje.

Iz določbe drugega odstavka 70. člena EZ-UPB2 in drugega odstavka 64.k člena Energetskega zakona sicer izhaja, da stroške priključnega voda od proizvodne naprave na obnovljive vire energije (v nadaljevanju: OVE) in s soproizvodnjo toplotne energije (v nadaljevanju: SPTE) do priključka na omrežje nosi investitor naprave, ki se priključuje na omrežje, kar glede na načelo nediskriminacije pri priključevanju na omrežje pomeni, da enako velja pri priključevanju drugih proizvodnih naprav in naprav odjemalcev na omrežje.

²⁰ Energetski zakon in podzakonski predpisi: uredba o načinu izvajanja GJS SOPO, Uredba o splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije (ki je z uveljavitvijo Splošnih pogojev za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja električne energije, Uradni list RS, št. 126/07, s 1. 1. 2008 prenehala veljati za SODO, d. o. o., Maribor) in Sistemska obratovalna navodila za prenosno omrežje.

²¹ Po Direktivi 2003/54/ES pomeni "prenos" transport električne energije po zelo-visokonapetostnem omrežju ali visokonapetostnem povezanem omrežju, "distribucija" pa transport električne energije po visoko, srednje in nizkonapetostnem omrežju. Energetski zakon v 4. členu podobno določa, da je prenosno omrežje visokonapetostno električno omrežje (tj. 110- ali več-kilovoltno omrežje) od proizvajalca oziroma povezave s sosednjimi prenosnimi omrežji do distribucijskega omrežja ali do uporabnika omrežja ter da je distribucijsko omrežje energetsko omrežje od prenosnega omrežja do končnega odjemalca.

²² V uredbi o splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije je pomen pojma "priključek, priključno ali stično mesto" naslednji: je sklop električnih vodov in naprav visoke, srednje ali nizke napetosti, s katerimi so uporabnikove elektroenergetske naprave povezane z omrežjem, in je točka, v kateri se uporabnikove naprave stikajo z omrežjem. Priključno ali stično mesto je praviloma na meji med omrežjem upravljavca in elektroenergetskimi napravami uporabnikov in je sestavljeno iz zunanega in notranjega priključka. Zunanji priključek so naprave od omrežja upravljavca do visokonapetostnega ločilnika ali do glavne naprave za omejevanje toka, npr. varovalke, odklopniki. Notranji priključek je lahko visoko- in sredjenapetostni notranji priključek ali nizkonapetostni notranji priključek, katerega posebni del so pri uporabnikih tudi merilne naprave.

ELES je morala v skladu z določili 74. člena Energetskega zakona ugotavljati, ali vsi energetske objekti, naprave in napeljave, ki se priključujejo na omrežje, izpolnjujejo določene tehnične normative ali druge pogoje, s katerimi se zagotavlja njihovo nemoteno delovanje ter varnost ljudi in premoženja, ter v primeru neizpolnjevanja odkloniti priključitev novih energetskih objektov, naprav in napeljav na prenosno omrežje oziroma začasno prekiniti dobavo energije in ne prevzemati financiranja gradenj in obnov objektov v lasti uporabnikov prenosnega omrežja. Zaradi nezadostnega vlaganja lastnikov bi morala ukrepati tudi Agencija za energijo (z odvzemom licence o pravici opravljanja energetske dejavnosti po 8. členu Energetskega zakona²³) in Ministrstvo za gospodarstvo (z razveljavitvijo energetskega dovoljenja za posamezne elektroenergetske objekte in naprave po 52. členu Energetskega zakona).

ELES je z načrtovanim investicijskim vlaganjem v omrežja drugih lastnikov v načrtu razvoja 2007–2016 in načrtu 2009–2018 dejansko oblikovala podporno shemo za naložbe v objekte in naprave odjemalcev, distributerjev in proizvajalcev električne energije, ki se financira iz namenskih prihodkov GJS SOPO in ki v soglasju z Ministrstvom za gospodarstvo in Agencijo za energijo (ki v okviru regulacije omrežnine ni ukrepala) omogoča načrtovanje in izvajanje "navzkrižnega subvencioniranja med dejavnostmi proizvodnje, prenosa, distribucije in dobave električne energije". Takšno financiranje zaradi mogočega izkrivljanja konkurence prepovedujeta določba prvega odstavka (točka e) 23. člena Direktive 2003/54/ES (ki sicer določa pristojnost regulatornega organa, da preprečuje navzkrižno subvencioniranje med energetskimi dejavnostmi) in Statut Elektro - Slovenija, d. o. o.²⁴ (v nadaljevanju: statut ELES).

ELES je tako v letih 2007 in 2008 neupravičeno porabila investicijska sredstva za gradnjo nadomestne RTP Moste (v skupni vrednosti 3.240.729 evrov) in gradnjo RTP Brestanica (v skupni vrednosti 7.066.067 evrov).

Računsko sodišče je od ELES zahtevalo, da sprejme podzakonski predpis (splošne pogoje za dobavo in odjem električne energije iz prenosnega omrežja), v katerem naj opredeli tudi prenosno omrežje in določi kriterije za razmejitev prenosnega omrežja od naprav uporabnikov na 110-kilovoltnem nivoju, ter predloži seznam elementov na 110-kilovoltnem napetostnem nivoju v tuji lasti, ki so ključnega pomena in so potrebni za delovanje prenosnega omrežja ter je predvidena njihova pridobitev.

2.2.2.2 Izkazani popravljalni ukrepi

ELES je v odzivnem poročilu navedla, da popravljalnega ukrepa ni mogla uresničiti na način, kot je to zahtevalo računsko sodišče, saj so splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije iz prenosnega omrežja²⁵ podzakonski predpis, katerega vsebino predpisuje Energetski zakon. Pooblastila za opredelitev prenosnega omrežja in določitev kriterijev za razmejitev v splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije pa Energetski zakon ne vsebuje. ELES je navedla, da je rešitev te problematike smiselna in pravno

---

²³ Postopek za odvzem licence začne Agencija za energijo po uradni dolžnosti. Pobudo za začetek postopka lahko poda tudi pristojni inšpektor. Z odločbo o odvzemu licence se veljavnost licence prekliče. O pritožbi zoper odločbo o izdaji, zavrnitvi izdaje oziroma odvzemu licence odloča ministrstvo, pristojno za energijo. Pritožba ne zadrži izvršitve.

²⁴ Z dne 28. 7. 2005 (sprejet na 35. redni seji Vlade Republike Slovenije; v nadaljevanju: vlada).

²⁵ ELES je k odzivnem poročilu priložila dne 6. 2. 2013 izdane Splošne pogoje za dobavo in odjem električne energije iz prenosnega omrežja Slovenije (Uradni list RS, št. 18/13), v nadaljevanju: Splošni pogoji za dobavo in odjem električne energije iz prenosnega omrežja.

mogoča le s spremembami Energetskega zakona. ELES je v ta namen posredovala Ministrstvu za gospodarstvo dopis z dne 20. 4. 2010 z naslovom Pobude in teze za spremembo Energetskega zakona (in ga priložila k odzivnemu poročilu), v katerem je opozorila na neurejenost meje prenosnega omrežja in predlagala ustrezne rešitve. Iz tega dopisa izhaja, da je ELES med drugim predlagala, da se v Energetskem zakonu prenosno omrežje opredeli kot visokonapetostno omrežje 110 kilovoltov ali več ter prenos vsega 110-kilovoltnega omrežja v lasti elektrodistribucijskih podjetij sistemskemu operaterju prenosnega omrežja (ELES). Poleg tega je opozorila na nejasno ureditev v zvezi s priključevanjem novih ali rekonstruiranih objektov na prenosno omrežje, ko Energetski zakon določa, da stroške priključitve oziroma priključka na omrežje nosi investitor (uporabnik), na podlagi 23.b člena pa investitorji dejansko zahtevajo odkup delov priključka, čeprav naj bi stroške priključitve nosil investitor.

ELES je v odzivnem poročilu tudi navedla, da je za razrešitev navedene problematike ustanovila projektno skupino, katere naloga je bila oblikovati definicijo prenosnega omrežja ter priprava nabora naprav prenosnega značaja, ki niso v lasti ELES, pa bi morale biti. Projektna skupina je pripravila definicijo prenosnega omrežja in z njo (ter s predlogi implementacije rešitve ter prevzema delov prenosnega omrežja) seznanila pristojno Ministrstvo za gospodarstvo na skupnem sestanku dne 21. 9. 2010. V medresorski obravnavi je novela EZ-F, v kateri je to v 11. členu urejeno na naslednji način: "V 20. členu se doda novi četrti odstavek, ki se glasi: Prenosni sistem obsega vse elemente elektroenergetskega sistema na 400- in 200-kilovoltnem nivoju, distribucijski sistem pa vse elemente na napetostnih nivojih, nižjih od 110 kilovoltov. Elementi na 110-kilovoltnem nivoju so delno prenosnega in delno distribucijskega značaja. Vlada z uredbo podrobno opredeli, kateri elementi na 110-kilovoltnem nivoju sodijo v prenosni in kateri v distribucijski sistem."

2.2.2.3 Ocena popravljanih ukrepov

Izvedeni popravljalni ukrep ocenjujemo kot *zadovoljiv*.

Čeprav ELES ni predložila zahtevanega seznama elementov na 110-kilovoltnem napetostnem nivoju v tuji lasti (ki so ključnega pomena in so potrebni za delovanje prenosnega sistema ter je predvidena njihova pridobitev), ki predstavlja osnovno podlago za razmejitev prenosnega in distribucijskega omrežja s predvideno vladno uredbo v 11. členu novele EZ-F, niti svojega ravnanja ni utemeljila z morebitnimi novimi dejstvi (npr. predvideno prenehanje veljavnosti določb 23.b člena Energetskega zakona z uveljavitvijo 16. člena novele EZ-F), je v izdanih Splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije iz prenosnega omrežja zagotovila, da je v celoti prenehala veljati Uredba o splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije²⁶ (kot ji je to določala že prehodna določba 85. člena EZ-A²⁷, ki je glede na nejasno ureditev v Energetskem zakonu dovoljevala neenotno ravnanje sistemskega operaterja pri priključevanju novih ali rekonstruiranih objektov na prenosno omrežje oziroma prenos priključkov v last sistemskega operaterja) ter bolj jasno in določno opredelila pogoje za priključitev uporabnikov na prenosno omrežje oziroma naprav in lastništva priključkov na prenosno omrežje, s čimer je dejansko odpravila možnost prevzema priključkov od uporabnikov ter za naprej opredelila in razmejila prenosno omrežje od naprav uporabnikov in drugih sistemskih operaterjev.

²⁶ Uradni list RS, št. 117/02, 21/03.

²⁷ Uradni list RS, št. 51/04.

2.2.3 Vračilo sredstev in prenos priključnega voda Hidroelektrane Boštanj

2.2.3.1 Opis nesmotnosti

ELES je na podlagi sklepa vlade dne 15. 11. 2006 sklenila pogodbo o odplačnem prenosu priključnega kablovoda in daljnovoda za priključitev Hidroelektrane Boštanj (v nadaljevanju: HE Boštanj) na obstoječe 110-kilovoltno omrežje z javnim podjetjem Infra, d. o. o., Leskovec pri Krškem²⁸ (v nadaljevanju: Infra) v vrednosti 1.419.750 evrov. Priključni kablovod in daljnovod za priključitev HE Boštanj je ELES prevzela 18. 12. 2006.

Za odplačni prevzem priključnega kablovoda in daljnovoda HE Boštanj ni imela podlage v letnem načrtu za leto 2006 niti v načrtu razvoja 2005–2014 niti v EZ-UPB2, ki je v drugem odstavku 70. člena določal, da stroške priključka kvalificirane elektrarne na OVE in s SPTE krije investitor oziroma lastnik proizvodne naprave²⁹, kar v povezavi z načelom nediskriminacije pomeni, da mora priključek na omrežje pokriti vsak investitor naprave, ki se priključuje na omrežje.

ELES ni zadovoljivo načrtovala in izvajala investicijskih vlaganj, ker je brez ustrezne podlage v letnem načrtu in Energetskem zakonu porabila investicijska sredstva GJS SOPO v vrednosti 1.419.750 evrov za financiranje priključnega voda HE Boštanj. S tem je na podlagi sklepa vlade neupravičeno zagotovila korist ali (posredno) državno pomoč družbi Holding slovenske elektrarne, d. o. o., Ljubljana (lastnici hidroelektrarne) oziroma je subvencionirala proizvodnjo električne energije, čeprav navzkrižno subvencioniranje med energetskimi dejavnostmi prepovedujeta Direktiva 2003/54/ES (prvi odstavek 23. člena) in statut ELES³⁰. Tako je tudi brez ustrezne podlage v zakonu (Energetski zakon ali drugi predpis) prevzela finančno obveznost Republike Slovenije (oziroma javnega podjetja Infra) po Zakonu o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save.

Računsko sodišče je zahtevalo, da ELES predloži načrt aktivnosti za sklenitev dogovora z vlado in javnim podjetjem Infra o vračilu sredstev in prenosu priključnega voda HE Boštanj.

2.2.3.2 Izkazani popravljalni ukrepi

ELES je v odzivnem poročilu navedla, da je z dopisom z dne 27. 2. 2013 od javnega podjetja Infra zahtevala vračilo sredstev za priključni vod HE Boštanj v znesku 1.419.750 evrov skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

---

²⁸ Infra zagotavlja izvedbo ureditev vodne, državne in lokalne infrastrukture za račun Republike Slovenije na podlagi Zakona o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, št. 20/04-UPB1, 91/07).

²⁹ V letu 2008 je enako določil 23. člen EZ-C z opredeljeno vsebino novega 64.k člena.

³⁰ Prepoved navzkrižnega subvencioniranja med energetskimi dejavnostmi določa tudi Akt o ustanovitvi ELES z dne 4. 2. 2010.

2.2.3.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izvedeni popravljalni ukrep je *delno zadovoljiv*.

ELES v odzivnem poročilu ni predložila načrta aktivnosti za sklenitev dogovora z vlado in javnim podjetjem Infra o vračilu sredstev in prenosu priključnega voda HE Boštanj, temveč je predložila le dopis, v katerem od javnega podjetja Infra zahteva vračilo sredstev in zakonite zamudne obresti. Ker ni načrtovala nobenih aktivnosti v razmerju do vlade niti nadaljnjih aktivnosti (če se javno podjetje Infra ne bo odzvalo na dopis) vključno z uporabo pravnih instrumentov s področja nedovoljenih državnih pomoči, čeprav sama v dopisu opozarja na kršitev Direktive 2003/54/ES, in je posredno dala državno pomoč proizvajalcu električne energije, menimo, da ukrep v tem delu ni izveden zadovoljivo.

2.2.4 Vračilo sredstev in prenos priključnega voda Hidroelektrarne Blanca

2.2.4.1 Opis nesmotnosti

Vlada je na seji dne 9. 11. 2006 sklenila, da bo ELES investitorica priključnega voda Hidroelektrarne Blanca (v nadaljevanju: HE Blanca) in ji naložila, da v skladu s Programom izvedbe infrastrukturnih ureditev za Hidroelektrarno Blanca (z dne 28. 9. 2006) izvede priključitev HE Blanca na prenosno omrežje do 30. 9. 2008.

ELES je v letnem načrtu za leto 2007 načrtovala investicijska dela za priključitev HE Blanca na prenosno omrežje v vrednosti 40.000 evrov. V letnem načrtu za leto 2008 pa je načrtovala pridobitev gradbenega dovoljenja in montažo priključnega voda v skupni vrednosti 2.122.900 evrov. Do konca leta 2008 je vrednost izvedenih investicijskih del znašala 2.294.800 evrov³¹.

ELES je načrtovala in izvajala investicijska dela za priključitev HE Blanca na prenosno omrežje brez podlage v Energetskem zakonu oziroma v nasprotju z drugim odstavkom 70. člena EZ-UPB2, po katerem stroške izdelave priključnega voda od proizvodne naprave do priključka na omrežje systemskega operaterja nosi investitor naprave za proizvodnjo električne energije.

ELES ni zadovoljivo načrtovala in izvajala investicijskih vlaganj, ker je brez ustrezne podlage v Energetskem zakonu načrtovala in porabila investicijska sredstva GJS SOPO v skupni vrednosti 2.294.800 evrov za financiranje priključnega voda naprave za proizvodnjo električne energije. S tem je na podlagi sklepa vlade neupravičeno zagotovila korist ali (posredno) državno pomoč družbi Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d. o. o., Brežice (lastnici hidroelektrarne) in subvencionirala proizvodnjo električne energije, čeprav navzkrižno subvencioniranje med energetskimi dejavnostmi prepoveduje Direktiva 2003/54/ES in statut ELES. Tako je tudi brez ustrezne podlage v zakonu (Energetskem zakonu ali drugem predpisu) prevzela finančno obveznost Republike Slovenije (oziroma javnega podjetja Infra) po Zakonu o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save.

Računsko sodišče je zahtevalo, da ELES predloži načrt aktivnosti za sklenitev dogovora z vlado in javnim podjetjem Infra o vračilu sredstev in prenosu priključnega voda HE Blanca.

³¹ Od tega 85.000 evrov v letu 2007 in 2.209.800 evrov v letu 2008.

2.2.4.2 Izkazani popravljalni ukrepi

ELES je v odzivnem poročilu navedla, da je z dopisom z dne 27. 2. 2013 od družbe Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d. o. o., Brežice zahtevala vračilo sredstev za priključni vod HE Blanca v znesku 2.302.580 evrov skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

2.2.4.3 Ocena popravljalnih ukrepov

Izvedeni popravljalni ukrep je *delno zadovoljiv*.

ELES v odzivnem poročilu ni predložila načrta aktivnosti za sklenitev dogovora z vlado in javnim podjetjem Infra o vračilu sredstev in prenosu priključnega voda HE Blanca, temveč je predložila posredovani dopis, v katerem od družbe Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o., Brežice zahteva vračilo sredstev in zakonite zamudne obresti. Ker ni načrtovala nobenih aktivnosti v razmerju do vlade niti nadaljnjih aktivnosti (če se javno podjetje Infra ne bo odzvalo na poslani dopis) vključno z uporabo pravnih instrumentov s področja nedovoljenih državnih pomoči, čeprav ELES v dopisu opozarja na kršitev Direktive 2003/54/ES, in je posredno dala državno pomoč proizvajalcu električne energije, menimo, da ukrep v tem delu ni izveden zadovoljivo.

3. MNENJE O IZKAZANIH POPRAVLJALNIH UKREPIH

Pregledali smo odzivni poročili, ki sta ga na podlagi zahteve iz revizijskega poročila o izvajanju gospodarske javne službe sistemskega operaterja izdelali Javna agencija Republike Slovenije za energijo in družba Elektro - Slovenija, d. o. o., Ljubljana. Ocenili smo, da sta odzivni poročili, ki sta ju s podpisom in pečatom potrdili odgovorni osebi Irena Praček, direktorica Agencije za energijo, in Vítoslav Türk, direktor ELES, verodostojni.

Zadovoljivost izkazanih popravljalnih ukrepov smo ocenili na podlagi posredovanega opisa ukrepov in predložene dokumentacije Agencije za energijo in ELES. Menimo, da smo pridobili zadostne in ustrezne podlage in dokaze, da lahko podamo oceno o zadovoljivosti izkazanih popravljalnih ukrepov.

3.1 Mnenje o izkazanih popravljalnih ukrepih Agencije za energijo

Ocenjujemo, da so izkazani popravljalni ukrepi, ki jih je sprejela Agencija za energijo za odpravo nesmotnosti v točkah 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4, 2.1.6 in 2.1.7, *zadovoljivi*.

S popravljalnimi ukrepi, ki jih je izkazala Agencija za energijo, je v metodologiji za oblikovanje in določanje omrežnine odpravila omrežnino za posebno sistemsko storitev do predvidene nove ureditve temeljnega okvira za oblikovanje in določanje cen storitev dejavnosti sistemskega operaterja. Z uveljavitvijo predlaganih sprememb pa bo metodologija jasno določala: ceno storitev GJS SOPO in jo razmejila od cene GJS SODO, način zaračunavanja cene GJS SOPO odjemalcem električne energije na distribucijskem omrežju in finančno razmerje med izvajalko GJS SOPO (ELES) in sistemskim operaterjem distribucijskega omrežja glede zaračunane cene GJS SOPO odjemalcem na distribucijskem omrežju. Poleg tega bo metodologija za oblikovanje in določanje omrežnine določala kriterije in merila za diferenciranje tarifnih elementov omrežnine za prenosno omrežje (in omrežnine za distribucijsko omrežje), način in postopek uvrščanja odjemalcev električne energije v odjemne skupine ter kriterij in 10-odstotno merilo za ugotavljanje in določanje pomembnega/bistvenega odstopanja od regulativnega okvira. Agencija za energijo je tudi zagotovila, da je regulativni presežek prihodkov v znesku 20.447.338 evrov upoštevala pri določanju tarif omrežnine, poleg tega je v evidenci povečala regulativne presežke prihodkov GJS SOPO za 25.203.620 evrov, s čimer je zagotovila vračilo preveč priznanih prihodkov izvajalcu GJS SOPO za leto 2007 iz prihodkov od prezasedenosti, kar bo vplivalo na znižanje upravičenega prihodka GJS SOPO in rast tarif omrežnine v naslednjih regulativnih obdobjih.

Popravljalni ukrep, opisan v točki 2.1.5, ocenjujemo kot *delno zadovoljiv*. Agencija za energijo s spremembami in dopolnitvami metodologije za oblikovanje in določanje omrežnine ni zagotovila odprave kriterija način priključitve za določanje odjemnih skupin (oziroma diferenciranje plačil omrežnine za prenosno omrežje in omrežnine za distribucijsko omrežje), ki nima ustrezne podlage v zakonu niti v podzakonskih predpisih, ki jih izdaja sistemski operater distribucijskega omrežja. Čeprav Energetski zakon še ni vzpostavil temeljnega pravnega okvira za oblikovanje in določanje cen storitev sistema operaterja oziroma kriterijev za diferenciranje cen storitev GJS SOPO (in GJS SODO) in različnih izbirnih načinov priključitve odjemalcev električne energije, je Agencija za energijo v osnutku sprememb metodologije za določitev omrežnine s spremembo 95. člena metodologije vzpostavila pravni okvir v podzakonskem predpisu tako, da je opredelila vmesni odjemni skupini (na NN in SN nivoju) ter izvajalca GJS SODO pozvala, da na enak način spremeni skupine končnih odjemalcev v splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije iz distribucijskega omrežja.

3.2 Mnenje o izkazanih popravljalnih ukrepih izvajalke GJS SOPO (ELES)

Ocenjujemo, da so izkazani popravljalni ukrepi, ki jih je sprejela ELES za odpravo nesmotnosti v točki 2.2.2, *zadovoljivi*. Čeprav ELES ni predložila zahtevanega seznama elementov na 110-kilovoltnem napetostnem nivoju v tuji lasti (ki so ključnega pomena in so potrebni za delovanje prenosnega sistema ter je predvidena njihova pridobitev), ki predstavlja podlago za razmejitev prenosnega in distribucijskega omrežja s predvideno vladno uredbo v 11. členu novele EZ-F, je v izdanih Splošnih pogojih za dobavo in odjem električne energije iz prenosnega omrežja zagotovila bolj jasno in določno opredelitev pogojev za priključitev uporabnikov na prenosno omrežje oziroma naprav in lastništva priključkov na prenosno omrežje, s čimer je dejansko odpravila možnost prevzema priključkov od uporabnikov ter za naprej opredelila in razmejila prenosno omrežje od naprav uporabnikov in drugih sistemskih operaterjev.

Popravljalne ukrepe, opisane v točkah 2.2.1, 2.2.3 in 2.2.4, ocenjujemo kot *delno zadovoljive*. ELES ni sprejela internega akta o stroških reprezentance, poleg tega v osnutku tega akta ni določila kriterijev in meril za načrtovanje stroškov reprezentance, da bi vnaprej omejila njihovo višino v načrtu družbe, temveč bo to še dalje v pristojnosti vodstva družbe. ELES tudi ni predložila načrta aktivnosti za sklenitev dogovora z vlado in javnim podjetjem Infra o vračilu sredstev in prenosu priključnega voda HE Boštanj in HE Blanca, temveč je predložila le posredovani dopis javnemu podjetju Infra oziroma družbi Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d. o. o., Brežice, s katerima je zahtevala vračilo sredstev posredno dane državne pomoči proizvajalcem električne energije in zakonite zamudne obresti. Ker ni načrtovala nobenih aktivnosti v razmerju do vlade niti nadaljnjih aktivnosti (če se javno podjetje Infra ne bo odzvalo na posredovani dopis), menimo, da ukrep v tem delu ni izveden zadovoljivo.

4. OVREDNOTENJE NEZADOVOLJIVO ODPRAVLJENIH NESMOTRNOSTI

4.1 Agencija za energijo

Nesmotrnost, za katero Agencija za energijo v točki 2.1.5 ni izkazala zadovoljivih ukrepov, se nanaša na kriterij način priključitve za določanje odjemnih skupin in uvrščanje končnih odjemalcev v odjemne skupine oziroma diferenciranje plačil omrežnine v podzakonskem predpisu (metodologiji za obračunavanje in določitev omrežnine), ki nima ustrezne podlage v Energetskem zakonu.

Nesmotrnost, ki ni bila zadovoljivo odpravljena v celoti, po naravi, kontekstu in vrednosti ne presega pomembnosti, ki je bila upoštevana v reviziji.

4.2 Izvajalka GJS SOPO (ELES)

Nesmotrnosti, za katere ELES v točkah 2.2.1, 2.2.3 in 2.2.4 ni izkazala zadovoljivih ukrepov, se nanašajo na:

- nesprejetje internega akta o stroških reprezentance oziroma kriterijev in meril za določanje in omejitve stroškov reprezentance v načrtih poslovanja družbe,
- neizvedene aktivnosti za sklenitev dogovora z vlado in javnim podjetjem Infra o vračilu porabljenih sredstev in prenosu priključnega voda HE Boštanj in HE Blanca.

Nesmotrnosti, ki niso bile zadovoljivo odpravljene v celoti, po naravi, kontekstu in vrednosti ne presegajo pomembnosti, ki je bila upoštevana v reviziji.

5. SKLEP O KRŠITVI OBVEZNOSTI DOBREGA POSLOVANJA

5.1 Agencija za energijo

Agencija za energijo je v odzivnem poročilu izkazala *delno zadovoljiv* ukrep za odpravo nesmotnosti, opisane v točki 2.1.5.

S tem je v skladu z določbami petega odstavka 29. člena Zakona o računskem sodišču³² in prvega odstavka 37. člena Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije³³ kršila obveznost dobrega poslovanja.

5.2 Izvajalka GJS SOPO (ELES)

ELES je v odzivnem poročilu izkazala *delno zadovoljive* ukrepe za odpravo nesmotnosti, opisane v točkah 2.2.1, 2.2.3 in 2.2.4.

S tem je v skladu z določbami petega odstavka 29. člena Zakona o računskem sodišču in prvega odstavka 37. člena Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije kršila obveznost dobrega poslovanja.

Dr. Igor Šoltes,
generalni državni revizor

Poslano:

1. Javni agenciji Republike Slovenije za energijo, priporočeno;
2. Elektru - Sloveniji, d. o. o., Ljubljana, priporočeno;
3. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
4. arhivu, tu.

---

³² Uradni list RS, št. 11/01, 109/12.

³³ Uradni list RS, št. 91/01.

Bdimo nad potmi javnega denarja

Računsko sodišče Republike Slovenije / The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija • tel.: +386 (0) 1 478 58 00 • fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si • www.rs-rs.si

Enota Maribor / Maribor Office
Ulica heroja Bračiča 6, 2000 Maribor, Slovenija • tel.: +386 (0) 2 250 58 80 • fax: +386 (0) 2 250 58 96